Laura Bellini

Цим шляхом до близькості

Спільний шлях починається
з чесного вибору

Цим шляхом до близькості

Спільний шлях починається з чесного вибору

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384902714

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Дві версії одного й того самого шляху 12
Розділ 2 - Межі, які ми встановлюємо самі 23
Розділ 3 - Там, де закінчується карта 35
Розділ 4 - Те, чого немає в планах 46
Розділ 5 - Право сказати «ні»..... 57
Розділ 6 - На відстані одного поцілунку 67
Розділ 7 - Між бажанням і довірою 78
Розділ 8 - По той бік повсякденності..... 90
Розділ 9 - Ціна спільного рішення.....102
Розділ 10 - Коли ми обираємо одне одного 111
Розділ 11 - Місце для іншої людини.....122
Розділ 12 - Інформація, яка змінює все 132
Розділ 13 - Межа компромісу..... 141
Розділ 14 - Правда, сказана лише наполовину 152
Розділ 15 - Усе, чого він не сказав 163
Розділ 16 - Відстань, необхідна для правди 174
Розділ 17 - Те, що залишається, коли ми йдемо.....183
Розділ 18 - Рішення без гарантій 192
Розділ 19 - Чесна ціна перемоги 201
Розділ 20 - Цим шляхом до близькості 210

INTRO

Уперше я побачила Віта Ґурного тієї миті, коли хтось посунув мій проєкт на тридцять сантиметрів.

У цьому не було нічого романтичного. Я стояла по кісточки в мокрій траві на березі Одри, притискаючи до грудей теку з документами й тримаючи телефон, який уже десять хвилин марно намагався зловити мережу. Листопадовий вітер перегортав аркуші, прикріплені до тимчасового інформаційного стенда, а двоє робітників сперечалися, чи можна ще якось використати бетонний фундамент від старого смітника.

Проте тридцять сантиметрів означали значно більше, ніж могло здатися. У моєму проєкті саме така відстань відділяла безпечний проїзд велосипедом від зіткнення з корінням старої липи. Після двох місяців вимірювань, консультацій і виправлення креслень я точно знала, чому лінія проходила саме там, де я її проклала.

Тому, побачивши встромлений у землю червоний кілочок із номером сімнадцять, я розлютилася.

— Хто це переставив? — запитала я.

Робітник у помаранчевій куртці поглянув на мене поверх горнятка з кавою.

— Той, що доріжками займається.

— Який саме?

— Високий. У темно-синій куртці. Сказав, що так буде краще.

Я ще не знала чоловіка, який вважав, що може виправляти чужу роботу, навіть не зателефонувавши, але він мені одразу не сподобався.

Мені було тридцять п'ять років, я мала власну містобудівну майстерню й достатньо досвіду, щоб розуміти: слова «так буде краще» найчастіше вимовляють люди, яким потім не доведеться відповідати за наслідки. Протягом останніх семи років я будувала свою фірму на цілком протилежних принципах: точних вимірюваннях, прозорих рішеннях і готовності відповідати за кожен обраний варіант, навіть незручний.

Реконструкція набережної в Ополі мала стати тим проєктом, завдяки якому моя невелика майстерня нарешті перестала б жити від одного замовлення до наступного. І справа була не лише в грошах. Я хотіла створити місце, де літній жінці з покупками, дитині на велосипеді й людині на кріслі колісному не доведеться змагатися за той самий метр тротуару.

Я дістала з теки план і присіла навпочіпки біля кілочка.

— Я б не радив цього робити.

Голос пролунав у мене за спиною. Низький, спокійний, із тією дратівливою впевненістю людини, якій не потрібно підвищувати голос, щоб її почули.

Я обернула голову.

Чоловікові було близько сорока. Темне волосся вже трохи посріблилося на скронях, а темно-синя куртка залишалася розстебнутою попри холод. У руках він тримав згорнуті креслення й паперовий стаканчик. Він зовсім не скидався на людину, яка щойно зіпсувала комусь ранок. Радше на того, хто чудово знав, навіщо це зробив.

— Чого саме ви не радили б? — запитала я.

— Витягувати кілочок. Під ним проходить кабель, якого немає на актуальній карті.

Я подивилася на землю, потім на нього.

— А звідки ви про нього знаєте?

— З технічної документації.

— У документації, яку отримали учасники конкурсу, такого кабелю не було.

На мить він подивився на мене уважніше. Не відвів погляду, але й відповів не відразу.

— Можливо, документація неповна.

— Це досить серйозна проблема.

— Згоден.

Ця легка згода роздратувала мене більше, ніж заперечення.

Я підвелася, обтрушуючи коліно. Він був вищий за мене добрих на п'ятнадцять сантиметрів, проте не вдався до того поширеного чоловічого прийому, коли підходять на крок ближче, ніж потрібно. Залишився на місці й чекав.

— Ріта Ґаврон, — представилася я. — Авторка варіанта Б.

— Віт Ґурний. Варіант В.

Ну звісно.

Я досить багато про нього знала, хоча раніше ми не зустрічалися. Він проєктував пішохідно-велосипедні маршрути в кількох містах і мав репутацію людини, яка вміє досягати результату. Його концепція набережної в Ополі була найсерйознішим конкурентом моєї. Він робив ставку на безперервність руху й привабливість маршрутів. Я — на доступність, місця для відпочинку та рівновагу між різними користувачами простору.

— Отже, це ви змістили трасу моєї доріжки.

— Я позначив альтернативний маршрут. Вашого проєкту я не змінював.

— Кілочок стоїть точно на моїй вимірювальній осі.

— Бо я хотів показати різницю.

— Можна було використати інший колір.

Він поглянув на червоний пластик, потім на мене.

— А ось це справедливе зауваження.

Він мав небезпечну манеру сприймати критику. Не починав інстинктивно захищатися, не намагався перемогти в кожній словесній суперечці. Через це сердитися на нього було складніше, і я вирішила вважати це ще одним його недоліком.

Вітер вихопив із моєї теки незакріплений аркуш. Віт упіймав його раніше, ніж той устиг упасти в річку. Зробив це без ефектного ривка й героїчного порятунку, просто простягнув руку в потрібну мить.

— Поперечний переріз? — запитав він, повертаючи мені креслення.

— Так.

— Гарно ви продумали спуск до води.

Я підозріло примружилася.

— Це комплімент чи вступ до чергового виправлення?

— Комплімент. Зі мною таке трапляється.

На його обличчі з'явилася коротка усмішка. Вона була зовсім не широкою, але змінила вираз його очей. Лише тоді я помітила, що вони сіро-зелені, а в кутиках залягли дрібні зморшки, які свідчили про те, що він усміхався

частіше, ніж можна було припустити з його стриманого тону.

Я першою відвела погляд.

Не тому, що зніяковіла. Принаймні саме так я собі це пояснювала.

— Я хотіла б побачити ту документацію, — сказала я.

— Розумію.

— Я не запитую, чи ви розумієте. Я запитую, чи можете надати мені до неї доступ.

Цього разу усмішка зникла.

— Мені потрібно перевірити, на яких умовах її передали.

Я якийсь час пильно дивилася на нього.

— Тобто хтось передав вам матеріали, яких не отримали інші проєктувальники?

— Я сказав, що маю перевірити їхній статус.

— Це не відповідь.

— Ні. Поки що ні.

У його голосі не було зверхності. Радше обережність, яка зовсім не поєднувалася з тією невимушеністю, з якою кілька хвилин тому він розставляв свої позначки на моїй ділянці.

Перш ніж я встигла натиснути сильніше, задзвонив телефон.

На екрані висвітилося прізвище чиновниці, яка координувала конкурс.

— Пані Ріто, добре, що я до вас додзвонилася. Відбулися організаційні зміни. Наступного тижня пройде

зустріч із мешканцями. Комісія вирішила, що автори двох найвище оцінених концепцій підготують спільну презентацію можливих рішень.

Я поглянула на Віта.

— Спільну?

— Так. Ідеться про те, щоб показати точки дотику й відмінності. Без попереднього визначення переможця конкурсу. Ви, пані Ґаврон, і пан Ґурний.

Віт, очевидно, почув своє прізвище, бо підняв брови.

— Розумію, — обережно відповіла я.

— Документи ми надішлемо сьогодні. Розраховую на професійну співпрацю.

Я завершила розмову, перш ніж сказала щось, про що згодом могла б пошкодувати.

Якийсь час ми чули лише воду, що вдарялася об кам'яне укріплення берега. На протилежному березі хтось вигулював собаку, а над нашими головами пронизливо закричала чайка.

— Схоже, нам доведеться працювати разом, — сказав Віт.

— Схоже, нам доведеться виступати разом. Це принципова різниця.

— Для вас?

— Для кожного, хто не хоче плутати співпрацю з відмовою від власної думки.

Він сприйняв це без образи.

— Тоді пропоную почати з того, щоб визначити, чим жоден із нас не готовий пожертвувати.

Це було розумно. Настільки розумно, що мені захотілося відмовити йому просто з упертості.

Натомість я сховала план до теки.

— Я не пожертвую прозорістю конкурсу.

Він дивився на мене довше, ніж раніше. Його пальці стиснули паперовий стаканчик так сильно, що кришечка трохи зігнулася.

— А я не пожертвую безпекою людей, які користуватимуться цим місцем, — відповів він.

— У цьому наші погляди якраз не повинні розходитися.

— Не повинні.

На мить мені здалося, що він збирається сказати щось іще. Натомість він відступив убік, звільняючи для мене місце на вузькому багнистому проході.

Я могла піти. Мені слід було повернутися до офісу, перевірити документи й підготувати офіційний запит до комісії. У мене була власна робота, власні зобов'язання, і жоден вродливий конкурент не був мені потрібен для щастя.

І все ж я залишилася.

— Пане Ґурний?

Він обернувся.

— Називайте мене Віт.

— Я ще подумаю над цим. Хотіла запитати, чи маєте ви сьогодні трохи часу, щоб показати мені той кабель.

Він знову усміхнувся, цього разу повільніше.

— Маю навіть цілу годину.

— Мені потрібно двадцять хвилин.

— Побачимо, чи вистачить.

Ми рушили вздовж річки, залишаючи між собою відстань, цілком доречну для двох незнайомих людей.

Я ще не розуміла, чому його присутність так легко позбавляла мене спокою, який я роками вчилася зберігати. Знала лише, що хотіла дізнатися відповідь на запитання про документацію так само сильно, як хотіла почути, що він скаже, коли ми перестанемо розмовляти про доріжки.

Я поглянула на його профіль і раптом подумала про дещо значно менш зручне.

Чи міг чоловік, щодо якого я не була впевнена, чи варто довіряти йому в професійних справах, стати тим, кого я захочу підпустити ближче?

Розділ 1 - Дві версії одного й того самого шляху

Наступного ранку на моєму столі лежали три роздруківки, два порожні стаканчики з-під кави й один офіційний лист, який я вже прочитала чотири рази, щоразу дедалі більше дратуючись.

Конкурсна комісія очікувала, що протягом шести днів ми з Вітом Ґурним підготуємо спільну презентацію для мешканців Ополя. Ми мали показати найважливіші відмінності між нашими концепціями, визначити можливості їх поєднання й представити пропозицію, яку можна було б винести на подальші консультації. Водночас конкурс залишався незавершеним, а наші проєкти й надалі мали оцінювати незалежно один від одного.

Усе це звучало розумно, доки не починала замислюватися, кому, власне, належатимуть ідеї, розроблені під час спільної роботи.

— Ти дивишся на цей лист так, ніби він винен тобі гроші, — зауважила Ніна, моя співробітниця.

Ніні було двадцять дев'ять років. Вона мала талант до просторових візуалізацій і майже надприродну здатність визначати мій настрій за тим, як я клала ручку на стіл.

— Я хотіла б, щоб він повернув мені шість тижнів життя.

— Стільки часу тобі знадобилося на підготовку проєкту?

— Стільки часу я переконувала себе, що всі правила конкурсу зрозумілі.

Ніна примостилася на підвіконні. За вікном нашого офісу на Краківській вулиці люди поспішали на роботу, ховаючи обличчя в шарфи. Я любила цей краєвид. Він нагадував мені, що міста будують не заради ефектних візуалізацій, а для всіх тих людей, які просто хочуть дістатися туди, куди прямують.

— А той другий проєктувальник? — запитала вона.

— Що з ним?

— Кажуть, він хороший фахівець.

— Так і є.

— Ти сказала це так, ніби щойно зізналася у злочині.

Я посунула до неї ескіз, на якому позначила проблемну ділянку підземних комунікацій. Учорашні двадцять хвилин із Вітом перетворилися майже на годину. Він показав мені місце, де проходив кабель, пояснив ризики, пов'язані із запланованим улаштуванням дорожнього покриття, і визнав, що моє рішення для пішоходів краще за його. Проте документа, на який посилався, так і не надав.

— Саме тому він незручний суперник, — відповіла я. — Він знає, що робить. А я не люблю змагатися з людьми, які знають, що роблять.

Ніна розсміялася, але я швидко посерйознішала. Я вже подала офіційний запит щодо надання всім учасникам актуальної технічної документації. Не збиралася нікого звинувачувати без доказів, однак не могла вдавати, що проблеми не існує.

Телефон завібрував.

Повідомлення з невідомого номера містило лише кілька речень.

«Доброго дня, пані Ріто. Віт Ґурний. Пропоную зустрітися об одинадцятій у консультаційній залі міської адміністрації. Принесу попередні матеріали для спільної презентації. Припускаю, ви вже встигли підготувати список речей, із якими не погоджуєтеся».

Я мимоволі усміхнулася.

— Що сталося? — запитала Ніна.

— Нічого.

— Ріто, ти щойно усміхнулася телефону.

— Це захисна реакція.

Я відповіла: «Список довгий. Прошу зарезервувати дві години».

Відповідь надійшла миттєво.

«Тоді принесу каву».

Об одинадцятій я зайшла до невеликої зали на другому поверсі адміністративної будівлі. Віт уже був там. Він стояв біля вікна й розмовляв телефоном, але, побачивши мене, завершив розмову та поклав телефон екраном донизу. На столі чекали два стаканчики кави й кілька акуратно розкладених аркушів.

— Пунктуальність, — сказав він. — Добрий знак для нашої співпраці.

— Я б не робила настільки далекосяжних висновків.

— Слушно. Кава без цукру. Якщо ви п'єте солодку, почнемо з конфлікту.

Я сіла з протилежного боку столу.

— Не додаю цукру.

— Перша спільна риса.

Він подав мені стаканчик, і я помітила, що його руки трохи почервоніли від холоду. У нього були сильні, натруджені пальці, зовсім не схожі на руки стереотипного проєктувальника, який більшу частину життя проводить перед монітором. Я подумала, що він, напевно, частіше за інших виїжджає на об'єкти. Ця дрібна спостережливість здалася мені напрочуд особистою.

— Перш ніж почнемо, — сказала я, — хотіла б з'ясувати одну річ. Я не погоджуся, щоб мій проєкт представляли як частину вашої концепції.

— Я цього й не очікував.

— І не погоджуся, щоб мої рішення використовували на наступних етапах конкурсу без зазначення авторства.

— Розумію.

— А ще хочу, щоб кожну суттєву зміну погоджували ми обоє.

Віт сів навпроти мене.

— У мене теж є одна умова.

Я закрила теку.

— Слухаю.

— Ми не вдаватимемо перед мешканцями, що все можливо, якщо обоє знаємо, що це не так.

Я на мить замислилася, чи не намагається він мене спровокувати.

— Поясніть докладніше.

— Ваш проєкт амбітний. Мій також. Але якщо ми об'єднаємо лише найпривабливіші елементи обох концепцій, отримаємо щось, чого неможливо побудувати в межах передбаченого бюджету. Люди побачать гарні

картинки, а через пів року комусь доведеться пояснювати, чому половина обіцянок зникла.

— Я не пропоную давати необґрунтовані обіцянки.

— Знаю. Тому пропоную спільний консультаційний варіант, який покаже реальні альтернативи. Якщо змістимо доріжку, можливо, втратимо частину зелених насаджень. Якщо звузимо її, погіршимо комфорт пересування велосипедистів. Не перетворюймо ці рішення на маркетинг.

Я дивилася на нього кілька секунд.

Це був перший момент, коли я по-справжньому зрозуміла, чому його проєкт отримав таку високу оцінку. Річ була не в сміливих візуалізаціях чи модних матеріалах. Віт сприймав простір як послідовність рішень і наслідків, за які хтось має відповідати.

— З принципом погоджуюся, — сказала я. — За умови, що дані будуть доступні нам обом.

Мені не довелося пояснювати, на що я натякала.

Віт поставив стаканчик на стіл.

— Я надіслав запит щодо технічної документації.

— До адміністрації?

— Так.

— Коли отримаємо відповідь?

— Сподіваюся, до зустрічі з мешканцями.

— Надія — не метод проєктування.

— І добре, бо я не вніс її до графіка.

Мені захотілося відповісти чимось не менш дошкульним, але натомість я відкрила теку. Знала: якщо

дозволю йому надати розмові легкого тону, то незабаром забуду, навіщо взагалі прийшла.

Протягом наступної години ми порівнювали обидва проєкти. Мій передбачав ширші зони відпочинку, пологі спуски й невеликі місця для зустрічей. Його забезпечував плавніший рух велосипедистів і краще поєднання з наявними маршрутами. У кількох пунктах відмінності були незначними, в інших — майже непримиренними.

Коли ми дійшли до ділянки біля старих дерев, Віт посунув своє креслення ближче до мого.

— Тут можемо використати ваше рішення.

— Можемо?

— Можемо представити його як краще.

Я підвела очі.

— Навіть якщо це означає відмову від вашого?

— Якщо воно краще, то так.

— Ви мене дивуєте.

— Гадаю, це добре.

— Я ще не вирішила.

Він нахилився над планом, показуючи місце з'єднання двох маршрутів. Тонкий деревний аромат його одеколону змішався із запахом кави. Відстань між нами скоротилася, бо ми обоє намагалися роздивитися ту саму деталь. Він не торкнувся мене, хоча для цього вистачило б найменшого руху.

— А ось тут, — сказав він, — ваша концепція потребує коригування.

Я відсунулася на кілька сантиметрів, радше щоб повернути собі зосередженість, ніж через справжню потребу.

— Чому?

Він пояснив проблему з ухилом покриття та водовідведенням. Спочатку мені захотілося заперечити, проте за мить я побачила, що він має рацію. Це було не надто приємне відкриття.

— Гаразд, — визнала я. — Перевірю цю ділянку.

— Не обов'язково говорити це таким тоном.

— Яким?

— Ніби ви щойно підписали акт капітуляції.

Я поглянула на нього поверх окулярів.

— Не звикайте до перемог.

Він усміхнувся.

— І не збираюся.

Посеред зустрічі до зали зазирнула чиновниця, яка координувала конкурс, Катажина Доманська. Вона мала втомлене обличчя людини, яка від самого ранку відповідає на запитання, на які ще не знає відповідей.

— Бачу, ви працюєте. Чудово. Маю лише прохання: не представляйте жодного рішення як остаточне. Комісія оцінюватиме проєкти відповідно до початкових критеріїв.

— Ми також хотіли б з'ясувати правила використання технічних матеріалів, — сказала я.

Доманська поглянула на Віта, потім на мене.

— Відповідь на ваш запит буде підготовлено.

— Чи можу я отримати конкретну дату?

— Найпізніше в понеділок.

Я записала цю інформацію.

— Дякую.

Після її виходу Віт якийсь час дивився на зачинені двері.

— Ви послідовна, — зауважив він.

— Це м'якше визначення, ніж ті, які я зазвичай чую.

— А які чуєте?

— Складна. Уперта. Негнучка.

— Негнучкість іноді стає проблемою для проєктувальника доріжок.

— А надмірна гнучкість — для людини, відповідальної за безпеку.

Він тихо розсміявся. Це був перший його сміх, який я почула, а не просто побачила усмішку. І сподобався він мені більше, ніж хотілося визнавати.

Наприкінці зустрічі ми вже мали готовий розподіл обов'язків. Я готувала частину, присвячену доступності та громадським просторам, він відповідав за транспортну схему й технічний аналіз. Разом ми мали розробити три варіанти спірної ділянки набережної. Кожен зберігав авторство власних рішень, а всі матеріали повинні були потрапляти до спільної папки.

Коли я складала документи, Віт зупинив мене одним запитанням.

— Пані Ріто, чому для вас настільки важливий цей конкурс?

Відповідь була очевидною, проте мені зовсім не хотілося її озвучувати.

— Це важливе замовлення.

— Знаю. Але я запитую про інше.

Я застебнула теку.

— А ви чому хочете перемогти?

Він відповів не відразу.

— Бо хотів би нарешті побачити маршрут, який спроєктував, і знати, що через десять років мені не буде за нього соромно.

Я не очікувала такої відвертості.

— Це досить високі вимоги.

— Знаю. Тому іноді програю.

У його голосі з'явилася нотка, якої раніше не чула. Це був не жаль, радше досвід людини, яка знала ціну власним рішенням.

Я на мить замислилася, чи варто розповісти йому правду про свою майстерню, про кредит і про те, що перемога в конкурсі дала б мені можливість найняти ще одну людину. Натомість лише поправила ремінець сумки на плечі.

— Я хочу, щоб люди могли користуватися набережною, не змушені пристосовуватися до помилок проєктувальника.

Віт кивнув.

— Це вагома причина.

Ми разом вийшли до коридору. Біля сходів він зупинився, пропускаючи групу відвідувачів. Лише коли коридор спорожнів, заговорив знову.

— У п'ятницю я хотів би перевірити одну ділянку маршруту на місці. Якщо матимете час, мені знадобилася б ваша думка.

— У п'ятницю в мене зустріч із клієнтом.

— Тоді знайдемо інший час.

Він не наполягав. Ця простота здивувала мене більше за саме запрошення.

— Можу в суботу вранці, — сказала я.

Він поглянув на мене з неприхованою цікавістю.

— Ви працюєте по суботах?

— Коли потрібно.

— А коли не потрібно?

Я зупинилася на сходах.

— Тоді намагаюся пам'ятати, що існує життя поза проєктами.

— Успішно?

Я похитала головою.

— Не надто.

Він не прокоментував. На мить мені здалося, що хотів би запитати щось іще, проте поважав межу, яку мені навіть не довелося встановлювати.

Перед будівлею ми попрощалися коротким рукостисканням.

— До суботи, пані Ріто.

— До суботи, пане Ґурний.

Коли він відходив, я помітила, що він не озирнувся. Це мало б мене потішити. Натомість я відчула безглузде розчарування, яке одразу списала на втому.

Я повернулася до офісу з узгодженим планом дій, правками до проєкту й упевненістю, що співпраця з Вітом Ґурним виявиться складнішою, ніж я передбачала.

Не тому, що він був моїм конкурентом.

А тому, що мені ставало дедалі важче бачити в ньому лише конкурента.